

Wczesna interwencja

pracownia
lingwistyki
migowej

Warszawa
20 marca 2014 r.

Konferencja
Edukacja Głuchych

Biuro
Rzecznika
Praw
Obywatelskich

Małgorzata Czajkowska-Kisil
Bartosz Marganec

Uniwersytet Warszawski
www.plm.uw.edu.pl

+ Wczesna interwencja

To zespół oddziaływań psycho-pedagogicznych, którego celem jest wspomaganie rozwoju dziecka i rodziny, podjęte w pierwszych latach życia dziecka.

W procesie wczesnej interwencji biorą udział następujące osoby:

- dziecko,
- rodzice,
- terapeuta (nauczyciel domowy).

+ Na pozytywny przebieg procesu rehabilitacji dziecka ma wpływ wiele czynników

- diagnoza dziecka i rodziny
- ustalenia programu usprawniania
- przygotowania rodziców i nauczycieli do prowadzenia stymulacji rozwoju dziecka w warunkach domowych
- rozwiązania formalno-prawne umożliwiające realizację ustalonych zadań

Przebieg procesu rehabilitacji

- Działania podejmowane dzisiaj to zapobieganie występowania i pogłębiania się wad słuchu i jej skutków. Następnie kompensacja poprzez rozwijanie innych zmysłów niż zmysł słuchu np. wzroku, ale także wykorzystanie różnych urządzeń technicznych ułatwiających odbiór świata dźwięków.
- Kolejnym etapem jest uwrażliwianie istniejących resztek słuchu i wykorzystywanie ich dla pełnego rozwoju dziecka.
- Bardzo ważne jest wspomaganie psychiczne i aktywizowanie dziecka, budzenie wiary we własne możliwości

+ Procedury

- W Polsce istnieją ustalone procedury wczesnej interwencji, które umożliwiają wykonanie pierwszego badania jeszcze przed narodzeniem dziecka (reakcje tętna płodu na różne dźwięki).
- Następnie po wywiadzie medycznym rozpoczyna się badanie noworodka jeszcze na oddziale noworodkowym
- Po wykryciu niedosłuchu dziecko powinno zostać zaaparatowane najpóźniej do 6 miesiąca życia i skierowane pod opiekę logopedy.

Problem współczesnego programu wczesnej interwencji

- Wszelkie działania ukierunkowane są na dziecko.
- Rodzice są zapoznani z różnymi formami działań terapeutycznych i rehabilitacyjnych, ale sami nie są obiektem terapii.
- Rodzina jest podstawową komórką społeczną, w której następuje wzajemne oddziaływanie członków przez długi czas. Rodzina zaspokaja potrzeby członków, tworzy warunki sprzyjające rozwojowi, wyzwala formy aktywności, dostarcza wzorów i standardów zachowań, wykonywania czynności oraz opracowania i interpretacji nabywanych .

Rodzina głuchego dziecka

- W tym momencie nikt jednak nie bierze pod uwagę konieczności otoczenia opieką terapeutyczną rodziców, bo oni są zdrowi. Tymczasem to właśnie odpowiednio przygotowani rodzice są kluczem do efektywnej terapii dziecka głuchego. Rodzice powinni otrzymać wsparcie psychologiczne i terapeutyczne i powinni zostać zapoznani ze wszystkimi konsekwencjami jakie wynikają z faktu posiadania głuchego dziecka.
- Rodzice nic nie wiedzą o wychowaniu dziecka głuchego, nigdy sami nie byli głusi, nie są świadomi problemów z jakimi stykają się głusi w Polsce.
- Zazwyczaj bronią się przed stosowaniem w komunikacji ze swoim dzieckiem języka migowego.
- Specjaliści nie proponują edukacji dwujęzycznej, bo sami niewiele wiedzą na ten temat.

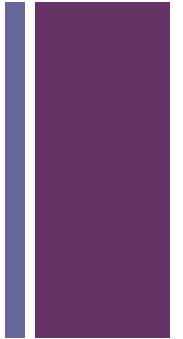
+ Paradoks

- Język migowy to nadal temat tabu w edukacji dzieci głuchych w Polsce.

Rodzice się go boją , bo to dla nich język obcy, dziwny i obarczony wieloma stereotypami.

Specjaliści nie mając wiedzy na temat języka migowego udzielają rodzicom informacji niezgodnych z prawdą.

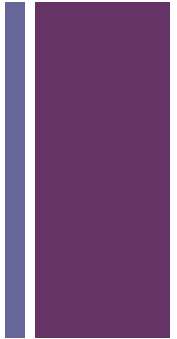
- Paradoksalnie nikt w Polsce nie zabrania stosowania języka migowego w edukacji słyszących dzieci.
- Coraz więcej słyszących rodziców miga do swoich słyszących niemowląt i zachwyca się kontaktem , jaki może uzyskać z jeszcze nie mówiącym dzieckiem.

+ Edukacja dwujęzyczna

Metoda SIGN2BABY jest bardzo popularna w wielu krajach na świecie i zyskuje coraz to więcej entuzjastów. Stosowana od połowy lat 90 daje możliwość zaobserwowania korzyści, jakie są udziałem migających niemowlaków i ich rodziców.

- daje możliwość nawiązania wczesnej komunikacji dziecka z otoczeniem
- wzmacnia więź emocjonalną dziecka z rodzicami
- sprawia, że dzieci wcześniej zaczynają mówić
- przyspiesza naukę czytania
- stymuluje rozwój intelektualny
- daje dziecku możliwość poznania własnego ciała
- wpływa na rozwój wyobraźni przestrzennej
- ułatwia naukę języków obcych
- stymuluje sprawności manualne

+ Badania

- Badania zapoczątkowane w 1987 roku w Alaska Pacific University nad wykorzystaniem języka migowego w komunikacji z dziećmi słyszącymi wykazały, że już 8-9 miesięczne dzieci mogą komunikować się z otoczeniem przy pomocy języka migowego, a miganie korzystnie wpływa na rozwój mowy i wspiera rozwój słownictwa.
- Badania nad skutecznością stosowania komunikacji migowej u słyszących niemowląt prowadzone są na świecie od końca lat 70. Potwierdzają one znakomity wpływ migania na rozwój językowy, emocjonalny i intelektualny niemowląt.

Programy wczesnej interwencji w Wielkiej Brytanii

- W hrabstwie Avon w Wielkiej Brytanii stworzono eksperymentalny program wczesnej interwencji, którego celem było przygotowanie dziecka głuche i jego słyszących rodziców do dwujęzycznego wychowania. Program otrzymał nazwę „Głuche dziecko w domu”. W ramach programu rodzice byli odwiedzani w domu przez specjalistów, od których otrzymywali informacje dotyczące zaopatrzenia w aparaty słuchowe, przysługujących im świadczeń socjalnych a także byli wprowadzani w problem wychowania dziecka głuche.
- Konsultanci, którymi programowo były osoby głuche, przygotowani byli do pracy w blokach tematycznych takich jak: podstawy porozumiewania się: dotyk, kontakt wzrokowy, wskazywanie, zwracanie uwagi, znaki języka migowego w sytuacjach życia codziennego, pomieszczenia w domu podstawy gramatyki BSL, opowiadanie bajek, przygotowanie do pójścia do szkoły.

Projekt „Głuche dziecko w domu”

- Projekt obejmował dzieci od momentu postawienia diagnozy do 11 roku życia. Jego celem było:
- umożliwienie głuchemu dziecku kontaktu z głuchą osobą dorosłą
- umożliwienie rodzicom bliższego poznania dorosłej osoby głuchej
- pomoc w zrozumieniu przez słyszących rodziców, że dorosła głucha osoba jest taka sama jak oni, może posiadać podobne umiejętności i możliwości (też może prowadzić samochód, kupować domy).
- pomoc rodzicom w zaakceptowaniu głuchoty i zbudowanie wobec niej pozytywnego nastawienia
- wprowadzenie i udoskonalenia stosowanego w domu języka migowego.

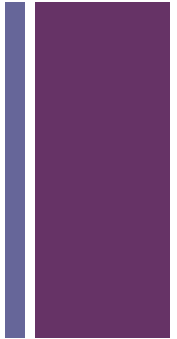
Projekt „Głuche dziecko w domu”

Ocena ze strony rodziców była pozytywna. Stworzono rodzicom szansę spotkania głuchych dorosłych, odczucia akceptacji i możliwość obserwowania sprawnej komunikacji konsultanta z ich dzieckiem. Niektóre wypowiedzi rodziców:

- „Myślę, że to wspaniałe, ponieważ pamiętam, że jedną pierwszych panicznych myśli była: przecież ja nie znam nikogo, kto jest głuchy... Utrzymywanie regularnych kontaktów jest bardzo ważne. Dobrze jest wiedzieć, że można się porozumieć z głuchą osobą”.

Wyniki wywiadów zebranych w formie kwestionariusza wskazywały na następujące zmiany spowodowane realizowanym projektem:

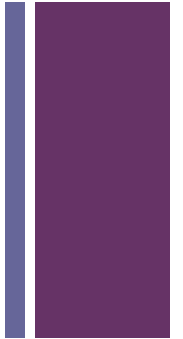
- zwiększenie możliwości porozumiewania się z dzieckiem
- wzrost pewności siebie w komunikacji z osobami niesłyszącymi
- poprawę wzajemnego porozumiewania się z rodzeństwem.
- zmianę nastawienia do głuchoty własnego dziecka.

Efekty projektu

- Niektóre własne doświadczenia opisane przez konsultanta, czasem bardzo smutne, uzmysłowiły rodzicom ogrom problemów, które społeczeństwo stwarza niesłyszącej osobie.
- Niesłyszący konsultant budował więź z dzieckiem uzmysławiając mu jego głuchotę i przygotowując tym samym do zaakceptowania dwujęzyczności.
- Podstawową korzyścią realizacji tego projektu, jest zwiększenie świadomości rodziców na temat wariantów przyszłości ich dziecka. Ma to niebagatelne znaczenie dla psychicznego nastawienia rodziców do pracy z dzieckiem.

+ Perspektywa osoby głuchej

- *„Lepiej jest być szczęśliwym kaletnikiem, niż emocjonalnie niepoukładanym historykiem”*
- Jaki jest cel rehabilitacji?
- Co tracimy z oczu?

+ Akceptacja głuchoty

- Podstawową potrzebą dziecka jest potrzeba akceptacji. Stara się ono wypełnić oczekiwania rodziców. Jeśli ci stwierdzą, że dziecko powinno mówić, ono będzie się starać to robić, nie dlatego, że samo tego chce, tylko dlatego, że rodzice tego chcą.
- Zaakceptowanie dziecka to uznanie faktu, że ono nie słyszy i może mieć inne potrzeby komunikacyjne.

+ Perspektywa osoby głuchej

- Model integracji, który jest promowany, oferuje tylko pozorne branie udziału w życiu szkolnym, społecznym. Nie pozwala na budowanie trwałych więzi. Starania ku integracji wychodzą tylko od osoby niesłyszącej.
- Jednokierunkowy wysiłek
- „Konsekwencje” bycia wyrehabilitowaną osobą

+ Tożsamość osoby głuchej

- MIT – jak się nauczysz mówić, to będziesz taki sam, jak słyszący
- Mówię, ale nie słyszę i nie rozumiem – kim jestem?
- Akceptacja własnej głuchoty sprawia, że wiele problemów znika – uczymy się je rozwiązywać w inny sposób, odpowiedni do własnych możliwości. Uczymy się od innych głuchych.

Perspektywa osoby głuchej

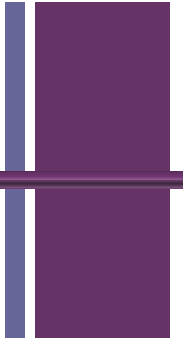

- Świat głuchych i języka migowego to getto? To nie jest perspektywa osoby głuchej, dla której ten świat jest czymś zupełnie innym.
- Pełna identyfikacja z osobami słyszącymi jest niemożliwa. Wpływają na to inne potrzeby komunikacyjne, inne bariery i możliwości.
- Zamiast prób osiągnięcia niedoścignionego wzoru, preferowanego przez osoby słyszące, znajdziemy wzór głuchego

+ Wartość języka migowego i społeczności głuchych

- Pełna komunikacja i brak barier komunikacyjnych
- Naturalne relacje między ludźmi
- Równość

Dziękujemy za uwagę!

